

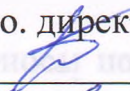
**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ  
ТАВРІЙСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ  
імені В.І. ВЕРНАДСЬКОГО**

**Навчально-науковий інститут муніципального управління  
та міського господарства**

**Кафедра Інформаційної діяльності та документознавства**

**ЗАТВЕРДЖУЮ**

Т.в.о. директора інституту

  
О.Г. Гуйда

«24» вересня 2019 р.

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

**БІБЛІОТЕКОЗНАВСТВО**

**за спеціальністю 029 «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа»**

**спеціалізації «Документознавство та інформаційна діяльність»**

**Навчально-науковий інститут муніципального управління та міського  
господарства**

**Київ - 2019 рік**

Робоча програма з навчальної дисципліни «Бібліотекознавство» складена для здобувачів вищої освіти відповідно до програми підготовки фахівців за спеціальністю 029 «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа» ступеня вищої освіти «бакалавр», за денною та заочною формою навчання.

Розробники:

Колотигіна І.А. – ст. викладач кафедри інформаційної діяльності та документознавства;

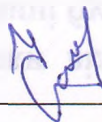
Головченко М.М. – викладач кафедри інформаційної діяльності та документознавства;

Соколан В.Л. – викладач кафедри інформаційної діяльності та документознавства.

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри Інформаційної діяльності та документознавства

Протокол від «23» вересня 2019 року № 2

В.о. завідувача кафедри інформаційної діяльності та документознавства



Ю.В. Данькевич

## 1. Програма навчальної дисципліни

**Предметом** вивчення навчальної дисципліни є чітке уявлення про бібліотекознавство як науку, структуру бібліотекознавства, особливості розвитку сучасного бібліотекознавства, управління бібліотечною діяльністю: суть, принципи, функції, бібліотечний маркетинг, діяльність, завдання, функції міжнародних бібліотечно-бібліографічних організацій

**Міждисциплінарні зв'язки** - дисципліна пов'язана з такими навчальними курсами «Мовленеві комунікації», «Архівознавство», «Діловодство», «Документознавство», «Документно-інформаційні комунікації», що створить можливості для узагальнення знань, набутих студентами-бакалаврами в інших навчальних курсах. Оволодіння програмою курсу забезпечить студентам – майбутнім фахівцям можливість працювати зі бібліотечними документами, включаючи процеси їх проектування, складання, оформлення, реєстрації та зберігання. Вивчення курсу також сприятиме виконанню курсових і бакалаврських робіт.

Програма навчальної дисципліни складається з таких розділів:

1. Теоретичні засади бібліотекознавства.
2. Бібліотека як соціальний інститут.
3. Теоретичні засади та практичні аспекти організації функціонування бібліотечної справи

### **Мета та завдання навчальної дисципліни**

**Мета** дисципліни "Бібліотекознавство" — надати студентам знання про теоретико-методологічні, організаційні та історичні засади бібліотекознавства як науки та навчальної дисципліни, а також з'ясувати феномен бібліотеки як соціокультурного явища, ознайомитись з основами організації функціонування бібліотечної справи з метою набуття практичних умінь і навичок для майбутньої професійної діяльності.

**Завданнями** вивчення дисципліни "Бібліотекознавство" визначається такими вимогами, що ставляться до сучасного інформаційного суспільства, вивчити теоретичні засади бібліотекознавства як науки та навчальної дисципліни; розглянути основні історичні етапи розвитку бібліотекознавства в Україні та світі; опанувати методологію та методику бібліографознавства; ознайомитися із організацією та основними тенденціями бібліотекознавчих досліджень в Україні на сучасному етапі; сформулювати загальні поняття про бібліотеку та її роль в суспільстві, функції, структурно-функціональну модель, сутність системної організації бібліотеки; оволодіти науковими підходами до класифікації і типологізації бібліотек; ознайомитися з професійними вимогами до бібліотекаря, теоретичними засадами бібліотечної професіології; вивчити теоретичні засади та практичні аспекти організації функціонування бібліотечної справи, зокрема, принципи і закономірності формування бібліотечних систем, типовидову структуру бібліотечної системи України, сучасні підходи до

управління бібліотечною справою; розглянути основні напрями і форми міжнародного бібліотечного співробітництва.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні:

**знати:**

- понятійно-категоріальний апарат бібліотекознавства;
- об'єкт, предмет, структуру, багатоаспектність функцій, методологію бібліотекознавства;
- загальні тенденції, історію і сучасний стан розвитку вітчизняного та зарубіжного бібліотекознавства;
- теоретичні засади та практичні аспекти бібліотечної професіології;
- основні типи і види бібліотек, їх соціальні функції;
- теоретичні та законодавчі засади організації суспільного користування бібліотеками;
- структуру бібліотечної системи України;
- принципи організації бібліотечної справи в країні;
- основні напрями міжнародного бібліотечного співробітництва.

**вміти :**

- визначати структуру, об'єкт і предмет бібліотекознавства;
- аналізувати основні принципи і концепції розвитку бібліотечної справи;
- визначати місце бібліотекознавства в системі наук, співвідношення бібліотекознавства з іншими науками;
- володіти основними методами бібліотекознавчих досліджень;
- аналізувати історію та сучасний стан бібліотекознавчої думки та бібліотекознавчих досліджень як вітчизняних, так і зарубіжних;
- здійснювати історіографічний аналіз розвитку бібліотекознавства;
- аналізувати наукові праці бібліотекознавців;
- володіти бібліотечною термінологією та знати її історію;
- реалізовувати державну політику в галузі бібліотечної справи;
- визначати основні види і типи бібліотек та їх функції;
- виявляти регіональні особливості бібліотек і бібліотечних мереж;
- сприяти взаємодії між бібліотеками різних систем і відомств.

Для повноцінного оволодіння курсом студенти повинні мати базові знання з роботи на комп'ютері, мати досвід роботи з інформаційно-пошуковими системами та володіти навичками роботи в мережі Інтернет.

На вивчення навчальної дисципліни заплановано 240 годин 5 кредитів ECTS;

Мова навчання: українська мова.

**Консультативну допомогу здобувачі вищої освіти** можуть отримати у науково-педагогічних працівників кафедри інформаційної діяльності та документознавства які безпосередньо проводять заняття.

## Структура навчальної дисципліни

### РОЗДІЛ І. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ БІБЛІОТЕКОЗНАВСТВА

#### **Тема 1. Сутність, функції, структура сучасного бібліотекознавства**

Об'єкт, предмет, мета, завдання, міждисциплінарні зв'язки курсу. Структура і зміст курсу, організація навчального процесу.

Базові поняття і категорії курсу. Історичний розвиток терміну «бібліотекознавство». Цілі бібліотекознавства, його завдання, області наукового пошуку, їх межі.

Дискусійність питання про об'єкт бібліотекознавства. Сутність концепцій бібліотечної справи як об'єкта бібліотекознавства. Бібліотечна діяльність як об'єкт бібліотекознавства.

Фундаментальна роль інформації в системному об'єкті бібліотекознавства. Інформація, об'єктивована у вигляді публікації, як елемент об'єкта бібліотекознавства. Читач (споживач інформації, абонент, користувач) як елемент об'єкта бібліотекознавства. Бібліотекар як елемент об'єкта бібліотекознавства.

Дискусійність питання про предмет бібліотекознавства. «Бібліотека, її теоретичне відтворення у всіх зв'язках і опосередкуваннях» як предмет бібліотекознавства (Ю. Столяров).

Наукові та соціальні функції бібліотекознавства.

Структура бібліотекознавства: теорія, історія, організація, управління, методика. Порівняльне (компаративне) бібліотекознавство як самостійна дисципліна бібліотекознавчого знання. Бібліотекознавство загальне і спеціальне. Структура бібліотекознавства як навчальної дисципліни.

Загальна характеристика статусу бібліотекознавства в системі наукового знання. Бібліотекознавство як інформаційна та соціальна наука. Міждисциплінарність бібліотекознавства. Зв'язок бібліотекознавства з бібліографознавством, книгознавством, інформатикою. Бібліотекознавство і загально-наукові дисципліни. Зв'язок бібліотекознавства з документознавством, архівознавством та пам'яткознавством, дисциплінами інформаційного циклу.

#### **Тема 2. Основні етапи розвитку бібліотекознавства**

Передісторія бібліотекознавчої думки (виникнення і розвиток бібліотекознавчої думки, середина II тис. до н.е. – XVIII ст.). Об'єктивні чинники і передумови виникнення бібліотекознавчої думки. Розвиток бібліотекознавчої думки в бібліотеках Стародавнього Світу. Релігійна спрямованість бібліотекознавчої думки Середньовіччя. Відображення бібліотекознавчої думки у церковних інструкціях, настановах та пам'ятках. Бібліотекознавча думка в період Княжої доби. Демократизація бібліотекознавчої думки під впливом ідей Великої французької революції.

Значення праць Р. де Бері, Г. Ноде, Г.В. Лейбніца, Й.В. Гете, Й.М. Франке для розвитку бібліотекознавства в Європі. Праці Д. Адамса та Т. Джефферсона та розвиток бібліотекознавства США.

Активізація бібліотекознавчої думки в Росії у XVIII ст. Ідеї А.І. Богданова, Л.І. Бакмейстера, М.М. Карамзіна, В. Кіпріанова, І.А. Крилова М.В. Ломоносова, М.І. Новикова, Ф.С. Салтикова, В.М. Татищева, І.Д. Шумахера, реформи Петра I та розвиток російської бібліотекознавчої думки.

Виникнення і становлення бібліотекознавства як наукової і навчальної дисципліни у XIX ст. М. Шреттінгер: введення у науковий обіг терміну «бібліотекознавство».

Відокремлення бібліотекознавства від бібліотечної практики. Значення наукової діяльності Г.І. Блісса, А. Грезеля, Ф.А. Еберта, Ч. Кеттера, А. Паніцці.

Перші наукові спроби визначення предмета бібліотекознавства, формування уявлень про структуру бібліотекознавства як наукової дисципліни. Збільшення кількості наукових публікацій із бібліотекознавства, організація перших бібліотекознавчих журналів, утворення професійних бібліотечних асоціацій, формування наукових бібліотекознавчих центрів.

Внесок окремих вчених у розвиток бібліотекознавства: В.І. Соболющikov, М.О. Рубакін, О.О. Покровський, Л.Б. Хавкіна та ін.

Українське бібліотекознавство XIX - початку XX ст. (основні концепції П.О. Яркoвського, І.І. Срезневського, К.І. Рубинського, Н.Я. Фрідьєвої, Д.А. Балики, С.О. Сірополка, Л.У. Биковського). Формування бібліотекознавства як навчальної дисципліни.

Загальна характеристика основних напрямів та проблематики зарубіжних бібліотекознавчих досліджень у XX ст. Біфуркація бібліотекознавства. Внесок окремих зарубіжних вчених у розвиток бібліотекознавства: П. Батлер, У. Бішоп, С. Бредфорд, В. Герзе, Ф. Герхард, М. Дьюї, Х. Кунце, М. Лайн, Г. Лей, Г. Лейдингер, Ф. Мількау, А. Предек, Ш.Р. Ранганатан, Т.П. Севенсма, Т. Тодоров, Р. Фік, Й. Форстіус, А. Харнак, Д.Х. Шира. Значення бібліотекознавчих досліджень США на сучасному етапі. Роль міжнародних фахових об'єднань у розвитку бібліотекознавства.

Розвиток бібліотекознавства в СРСР. Праці К.І. Абрамова, В.О. Артисевич, А.М. Ванєєва, Ю.В. Григор'єва, М.Я. Дворкіної, К.М. Дерунова, М.С. Карташова, В.В. Скворцова, Ю.М. Столярова, В.І. Терьошина, В.Р. Фірсова, О.С. Чубар'яна. Видання перших підручників з бібліотекознавства.

Розвиток українського бібліотекознавства у XX ст. (В.С. Бабич, В.О. Ільганаєва, Я.М. Крекез, Т.І. Ківшар, Г.І. Ковальчук, Н.М. Кушнарeнко, Т.В. Новальська, Л.П. Одинока, М.С. Слободяник, А.С. Чачко).

Нові завдання бібліотекознавства в умовах інформаційного суспільства. Трансформація інфраструктури сучасного бібліотекознавства.

### **Тема 3. Методологія і методика бібліотекознавства, організація бібліотекознавчих досліджень**

Методологія бібліотекознавства. Методологія дослідження як система наукових принципів, форм і способів пізнання, організації і побудови теоретичної діяльності, як вчення про цю систему. Поняття про методи та наукову методику бібліотекознавства.

Загальнонаукові методи: емпіричні і теоретичні. Загальнонаукові методи: аналіз, синтез, абстрагування, формалізація, порівняння, спостереження (самоспостереження), експеримент, моделювання, прогнозування, структурно-функціональний метод, класифікація, цитування, бібліографічний метод, термінологічний аналіз, метод операціоналізації понять.

Спеціальні методи: опитування, контент-аналіз, тестування.

Кількісні методи бібліотекознавчих досліджень: вимірювання, статистичні таблиці, методи індексів і рядів динаміки, кореляційний аналіз.

Поняття про організацію бібліотекознавчого дослідження. Основні етапи бібліотекознавчого дослідження: виявлення і формулювання наукової проблеми; розробка і затвердження технічного завдання; розробка програми наукового дослідження; оформлення результатів наукового дослідження; впровадження результатів наукового дослідження.

Характеристика діяльності основних центрів бібліотекознавчих досліджень в Україні. Українські наукові бібліотекознавчі школи. Роль бібліотекознавчої періодики у розвитку наукової думки.

Основні напрями бібліотекознавчих досліджень на сучасному етапі – теоретико-методологічні засади бібліотекознавства, історія бібліотечної справи, бібліотечне фондознавство, бібліотечне читачезнавство, формування мережі електронних бібліотек, інформатизація бібліотек, організація та управління бібліотекою, управління бібліотечною справою, бібліотечна технологія, бібліотечний менеджмент і маркетинг, бібліотечне краєзнавство, бібліотечна професіологія та ін.

Перспективи розвитку українського бібліотекознавства.

## **РОЗДІЛ II. БІБЛІОТЕКА ЯК СОЦІАЛЬНИЙ ІНСТИТУТ**

### **Тема 4. Соціальні функції бібліотеки**

Соціальні функції бібліотеки як одна з найфундаментальніших проблем бібліотечної теорії і практики. Еволюція поглядів бібліотекознавців на соціальне призначення бібліотеки (К. Абрамов, М. Васильченко, М. Карташов, Р. Мотульський, К. Селіверстова, С. Сірополко, В. Скворцов, М. Слободяник, А. Соколов, Ю. Столяров, В. Фірсов, І. Фрумін, Л. Хавкіна, А. Хропач, О. Чубар'ян).

Еволюція функцій бібліотеки у соціумі. Нормативний характер соціальних функцій, їх вираження у законодавчій формі. Різноманітність і єдність уявлень про соціальні функції бібліотеки.

Групи функцій бібліотеки: іманентні, онтологічні, генетичні, початкові, системоутворючі, сутнісні, зовнішні, специфічні, типоутворюючі, історичні, похідні, прикладні, додаткові, допоміжні, технологічні тощо.

Співвідношення соціальних і технологічних функцій бібліотеки. Законодавчий і науковий підходи до формулювання соціальних функцій бібліотеки.

Інформаційна, кумулятивна, комунікативна, культурна, меморіальна, освітня, виховна, виробнича, соціалізуюча, соціокультурна, ідеологічна,

рекреаційна, гедоністична функції, функція організації масового читання та інші й їх реалізація.

Функції моделювання, комплектування, обліку, аналітико-синтетичної обробки, зберігання, доставки документних ресурсів, обслуговування користувачів, управління, координації і кооперації, науково-методична, дослідницька.

### **Тема 5. Бібліотека як система**

Поняття системного аналізу бібліотеки. Еволюція поглядів бібліотекознавців щодо бібліотеки як системи. Сутнісна системна модель бібліотеки. Структурна характеристика бібліотеки: основні елементи і підсистеми, їх внутрішні і зовнішні функції.

Бібліотечний фонд як підсистема бібліотеки. Тематична і видова структура, кількісний і якісний склад, види. Функції бібліотечного фонду. Взаємодія з іншими підсистемами бібліотеки.

Користувач як підсистема бібліотеки. Типологія користувачів. Функції користувачів бібліотеки. Взаємодія з іншими підсистемами бібліотеки. Поняття про контингент користувачів бібліотеки.

Бібліотекар як підсистема бібліотеки. Функції бібліотекаря. Взаємодія з іншими підсистемами бібліотеки.

Матеріально-технічна база як підсистема бібліотеки. Склад матеріально-технічної бази бібліотеки. Функції матеріально-технічної бази. Взаємодія з іншими підсистемами бібліотеки.

Функціональна характеристика бібліотеки. Загальне поняття про функціонування бібліотеки. Взаємозалежність функціональної і структурної характеристик бібліотеки.

Основні елементи функціонування бібліотеки. Зовнішнє середовище, інформаційні потреби, процес діяльності, результат діяльності, зворотний зв'язок як складові процесу функціонування бібліотеки як системи. Основні об'єкти зовнішнього середовища бібліотеки. Єдність основних, допоміжних (забезпечуючих) та управлінських процесів діяльності бібліотеки. Диференціація бібліотечної роботи за видами. Основні параметри результатів діяльності бібліотеки, їх кількісні та якісні характеристики. Бібліотечно-інформаційні продукти і послуги як результат діяльності бібліотеки: поняття, види.

Організаційна структура бібліотеки: поняття та сутність, види. Робоче місце як первинна ланка побудови виробничої структури бібліотеки. Комплектування фондів, організація обслуговування читачів і бібліографічна діяльність як основа функціонально-технологічної структури бібліотеки. Галузева, лінгвістична структури, структура за видами інформаційних джерел. Вимоги до організаційної структури бібліотеки.



## **Тема 6. Класифікація і типологізація бібліотек**

Дискусійність питання класифікації і типологізації бібліотек. Еволюція поглядів бібліотекознавців на проблеми класифікації і типологізації бібліотек (Г. Геннаді, П. Отле та Л. Вутерстер, М. Потапов, М. Фрумін, О. Чубар'ян, С. Сірополко, Н. Фрідьева, Ю. Меженко, С. Постернак, Т. Каратигіна, А. Черняк, Е. Сукіасян, А. Соколов, Н. Тюліна, Л. Амлинський, А. Хропач, М. Акіліна, К. Селіверстова, Т. Белобратова, М. Карташов, Ю. Столяров).

Сутність класифікації й типологізації. Ієрархічні, фасетні, змішані класифікації бібліотек. Ознаки класифікування бібліотек.

Класифікація бібліотек за різними критеріями (соціальне призначення, засновники, форма власності, юридичний статус, науковий статус, адміністративно-територіальний поділ, доступність, платність обслуговування, статус, зона обслуговування, зміст документів, форма документів, обсяг фондів, запрограмована активність використання, вік користувачів, психофізіологічні можливості користувачів, кількість користувачів, наявність штатного персоналу, кількість співробітників, технічний стан будівлі, площа приміщень тощо).

Сутнісні критерії типологізації бібліотек. Соціальне призначення як основна типоутворююча ознака типологізації бібліотек.

Загальні бібліотеки (публічні, масові, універсальні, загальнодоступні), їх основні типологічні ознаки: національні, обласні універсальні (регіональні) і публічні бібліотеки. Типологічні особливості та функції національних бібліотек. Типологічні ознаки універсальних бібліотек.

Спеціальні бібліотеки (спеціалізовані, галузеві, наукові), їх основні типологічні ознаки: виробничі, наукові, навчальні, управлінські бібліотеки. Загальнодоступні спеціальні бібліотеки. Галузева диференціація бібліотек.

Типологічні особливості особистих бібліотек, їх види і функції. Приватні зібрання в бібліотеках. Інтернет та утворення електронних, цифрових, гібридних бібліотек.

## **Тема 7. Бібліотечна професіологія і підготовка кадрів для бібліотек**

Соціально обумовлена спрямованість бібліотечної професії і особистості бібліотекаря. Історичні витоки та закономірності історичного розвитку бібліотечної професії та бібліотечної освіти. Бібліотечно-інформаційний фахівець як особлива соціально-професійна група: перспективи розвитку і збереження, трансформація в контексті змін соціокультурної сфери.

Наукова класифікація видів бібліотечної праці. Професійна самосвідомість бібліотекарів. Кадрові ресурси бібліотечної справи, професійна міграція і мобільність, статус, престиж, імідж професії, бібліотечна праця. Професійні цінності сучасного бібліотекаря. Колективний характер бібліотечної діяльності і творча природа праці бібліотекарів. Основні групи бібліотечних кадрів. Загальнопрофесійні вимоги до особистості бібліотекаря. Професіограма і кваліфікаційні характеристики.

Бібліотечна професіологія: зміст, завдання, основні напрями досліджень. Еволюція спеціальності «бібліотекар-бібліограф». Професійна, демографічна та

функціональна структура бібліотечних кадрів в Україні. Кодекси професійної етики бібліотекаря. Кодекс етики бібліотекаря, затверджений Українською бібліотечною асоціацією (2013 р.).

Основні принципи і стратегічні цілі бібліотечної освіти в контексті загальнодержавної освітньої програми України. Фундаментальність бібліотечної освіти. Міжнародні стандарти підготовки бібліотечних фахівців. Стандарти бібліотечної освіти України. Загальна характеристика навчальних планів підготовки бібліотечних кадрів. Мережа вищих навчальних закладів, що здійснюють підготовку фахівців бібліотечної справи в Україні. Підготовка бібліотечних фахівців для роботи в умовах автоматизованих бібліотечно-інформаційних технологій: технізація бібліотечно-інформаційної освіти.

Підготовка науково-педагогічних кадрів. Аспірантура, докторантура, захист дисертацій зі спеціальності «Книгознавство, бібліотекознавство, бібліографознавство» в Україні. Паспорти наукових спеціальностей з історичних наук та соціальних комунікацій.

Професійний розвиток і самоосвіта бібліотекаря. Система безперервної бібліотечно-інформаційної освіти та інші системи підтримання, удосконалення та розвитку професії. Діяльність інститутів післядипломної освіти та центрів безперервної освіти бібліотечних кадрів в Україні. Бібліотечні об'єднання і асоціації.

## **РОЗДІЛ III. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ТА ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ ОРГАНІЗАЦІЇ ФУНКЦІОНУВАННЯ БІБЛІОТЕЧНОЇ СПРАВИ**

### **Тема 8. Основні принципи організації і функціонування бібліотечної справи**

Загальна характеристика бібліотечної справи. Структура бібліотечної справи. Бібліотечні мережі і бібліотечні системи.

Внутрішньобібліотечні, відомчо-галузеві, міжвідомчі, міжнародні, організаційні, інформаційні, технологічні й інші форми бібліотечної діяльності.

Підходи до ідентифікації бібліотечних мереж. Бібліотечна мережа як сукупність бібліотек (галузевий підхід). Бібліотечна мережа як організаційна одиниця управління (відомчий підхід). Територіальний підхід.

Забезпеченість населення бібліотечною мережею в Україні на сучасному етапі. Характеристика бібліотечних фондів, їх кількісний і якісний склад, концентрація бібліотечних фондів. Поняття про бібліотечні об'єднання. Проблема якості бібліотечних фондів на сучасному етапі. Зменшення кількості користувачів бібліотек. Характеристика матеріально-технічної бази бібліотечної справи на сучасному етапі. Стан бібліотечних будівель і приміщень. Проблеми технічного і комп'ютерного оснащення бібліотек. Нові вимоги до бібліотечних кадрів.

Організаційні фактори бібліотечної справи. Протиріччя у розвитку бібліотечної справи і шляхи їх подолання. Протиріччя цілей, змісту бібліотечного процесу, методів, організаційних форм задоволення інформаційних потреб, між зростаючою тенденцією інтеграції і відомчою

відокремленістю бібліотек. Шляхи удосконалення бібліотечної справи. Розвиток координації і кооперації бібліотек.

Поняття про принципи організації і функціонування бібліотечної справи. Основні принципи організації і функціонування бібліотечної справи: загальнодоступність бібліотечної справи, пріоритет читацьких інтересів, системність бібліотечної справи, оптимальне поєднання централізації і децентралізації, координація і кооперація бібліотечної діяльності, державно-громадський характер бібліотечної справи.

### **Тема 9. Закономірності формування бібліотечних систем**

Об'єктивний характер системного розвитку бібліотечної справи. Процес формування бібліотечних систем як специфічна закономірність бібліотечної справи. Взаємодія бібліотек як основа формування і розвитку бібліотечних систем. Характер бібліотечних зв'язків: за напрямками або змістом діяльності (формування і використання фондів, обслуговування читачів, довідкова, бібліографічна, науково-методична робота тощо), за масштабами або сферою прояву (внутрішньовідомчі і міжвідомчі (галузеві й міжгалузеві)).

Цілісність бібліотечної системи. Структурна організація бібліотечних систем. Відомчо-галузеві бібліотечні об'єднання. Територіальна спільність бібліотек як важлива наукова категорія теорії бібліотечних систем. Первинні (спеціалізовані), локальні (місцеві), обласні і регіональні (міжобласні) бібліотечні об'єднання. Централізована бібліотечна система (ЦБС) як первинний рівень бібліотечних об'єднань, що включає бібліотеки одного типу і одного відомства на певній компактній території.

Відомчо-галузєва бібліотечна система як сукупність однорідних і тісно взаємозв'язаних первинних (спеціалізованих) об'єднань або самостійних спеціальних бібліотек, розташованих на компактній території. Бібліотечні об'єднання академій наук. Бібліотечні об'єднання щодо задоволення професійних, навчальних запитів населення та запитів, пов'язаних із самоосвітою та організацією дозвілля.

Універсальні територіальні бібліотечні об'єднання (комплекси). Розвиток (динамічність) бібліотечної системи.

Основи організації та функціонування бібліотечної системи України. Основні напрями розвитку єдиної системи бібліотек.

Національні та державні бібліотеки України. Мережа бібліотек Міністерства культури: ознаки, завдання і функції. Мережа бібліотек Національної академії наук України. Мережа науково-технічних бібліотек. Мережа сільськогосподарських бібліотек. Мережа медичних бібліотек. Мережа освітянських бібліотек. Бібліотечні мережі Міністерства оборони України, Міністерства внутрішніх справ України, інших міністерств і відомств. Бібліотеки акціонерних товариств, комерційних фірм, банків. Бібліотеки громадських об'єднань та організацій, кооперативів і партій. Приватні бібліотеки. Процеси інтеграції і взаємодії бібліотек України з підприємствами, установами та організаціями.

## **Тема 10. Система управління бібліотечною справою**

Основи управління бібліотечною справою. Співвідношення понять «управління» і «менеджмент». Характеристика суб'єктів і об'єктів управління бібліотечною справою: сутнісні характеристики, типові особливості і специфічні закономірності. Цілі управління бібліотечною справою. Критерії ефективності управління бібліотечною справою.

Науково обґрунтована і реалістична бібліотечна політика як основа управління бібліотечною справою. Цілі бібліотечної політики. Закон України «Про бібліотеки і бібліотечну справу» та проблеми управління галуззю. Загальнодержавні органи управління бібліотечною справою. Законодавчі, виконавчі та громадсько-державні органи управління.

Організаційна структура управління бібліотечною справою. Органи державного управління (державний, галузевий, територіальний рівні). Завдання і функції Міністерства культури України у сфері керівництва і координації роботи бібліотек. Регіональні органи управління бібліотечною справою. Обласні управління культури, міські, районні відділи культури.

Функції відомчих органів управління бібліотечною справою. Органи керівництва мережею бібліотек НАН України, науково-технічних, сільськогосподарських бібліотек, бібліотек навчальних закладів, громадських організацій, спілок, товариств тощо.

Органи координаційного управління бібліотечною справою.

Професійні бібліотечні асоціації і товариства як органи бібліотечного самоврядування. Українська бібліотечна асоціація (УБА) і її роль в управлінні бібліотечною справою України. Роль конгресів, з'їздів, бібліотечних рад в управлінні бібліотечною справою.

Удосконалення системи управління бібліотечною справою України.

## **Тема 11. Міжнародне бібліотечне співробітництво**

Передумови виникнення, основні етапи розвитку міжнародного бібліотечного співробітництва.

Міжнародні бібліотечні організації як провідні центри міжнародного бібліотечного співробітництва: сфера діяльності, цілі, характер компетентності, завдання, функції, організаційна структура, членство, процедурні аспекти. Класифікація міжнародних бібліотечних організацій. Основні напрями діяльності міжнародних бібліотечних організацій: наукова, дослідницька, видавнича, у сфері стандартизації, професійної освіти, упровадженні новітніх інформаційних технологій. Етичні кодекси міжнародних бібліотечних організацій.

Міжнародна федерація бібліотечних асоціацій і закладів (IFLA): цілі, завдання, функції, структура, склад, головні органи. Передумови створення організації, основні етапи розвитку. Основні напрями діяльності на сучасному етапі.

Результати реалізації Основних програм: “Універсальний бібліографічний облік та програма MARC” (“UBCIM”; 1973–2002 рр.), “Загальна доступність видань” (“UAP”; 1982–2001 рр.), “Універсальна передача даних та

телекомунікація”(“UDT”; 1981–2001 рр). Поточна діяльність в рамках сучасних Основних програм: “Просування бібліотечної справи” (“ALP”; з 1984 р.), “Збереження та консервація” (“PAC”; з 1986 р.), “Комітет з авторських прав та інших юридичних питань” (“CLM”; з 1997 р.), “Комітет з вільного доступу до інформації та свободи висловлювання” (“FAIFE”; з 1997 р.), “Альянс IFLA – CDNL для бібліографічних стандартів” (“ICABS”; з 2003 р.), “UNIMARC” (з 2003 р.). Маніфести та Заяви IFLA. Видавнича діяльність IFLA. Участь України в діяльності IFLA.

Провідні глобальні і регіональні міжнародні бібліотечні організації: цілі, завдання, функції, структура, склад, головні органи, основні проекти та напрями діяльності.

Основні напрями співробітництва міжнародних бібліотечних організацій з ЮНЕСКО.

Форми міжнародного співробітництва бібліотек України (міжнародний книгообмін, міжнародні наукові конференції, виставки, міжнародні програми, наукові дослідження, тренінги тощо).

## 2. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, ступінь вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів ECTS – 8	Галузь знань 02 «Культура і мистецтво»	нормативна	
	Спеціальність 029 «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа»		
Кількість розділів – 2	Спеціалізація «Документознавство та інформаційна діяльність»	<b>Рік підготовки:</b>	
Загальна кількість годин – 240		1-й	1-й
		<b>Семестр</b>	
		1/2-й	1/2-й
	Ступінь вищої освіти: бакалавр	<b>Лекції</b>	
		22/42 год.	6/8 год.
		<b>Семінарські</b>	
		24/42 год.	8/8 год.
		<b>Самостійна робота</b>	
		74/36 год.	106/104 год.
<b>Вид контролю:</b>			
Залік, екзамен			

### 3. Структура навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин									
	денна форма					Заочна форма				
	Всього	у тому числі				Всього	у тому числі			
		л	п	сем.	с.р.		л	п	сем.	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
<b>Розділ 1. Теоретичні засади бібліотекознавства</b>										
Бібліотекознавство як наука. Сутність, функції, структура сучасного бібліотекознавства	40	8	-	8	24	39	2	-	3	34
Основні етапи розвитку бібліотекознавства	40	7	-	8	25	41	2	-	3	36
Організація бібліотекознавчих досліджень в Україні на сучасному етапі.	40	7	-	8	25	40	2	-	2	36
Разом за розділом 1	120	22	-	24	74	120	6	-	8	106
<b>Залік</b>										
<b>Усього годин за I сем.</b>	120	22	-	24	74	120	6	-	8	106
<b>Розділ 2. Бібліотека як соціальний інститут</b>										
Соціальні функції бібліотеки	14	5	-	5	4	15	1	-	1	13
Бібліотека як система	14	5	-	5	4	15	1	-	1	13
Класифікація і типологізація бібліотек	15	5	-	5	5	15	1	-	1	13
Бібліотечна професіологія і підготовка кадрів для бібліотек	16	6	-	6	4	15	1	-	1	13
Разом за розділом 2	60	21	-	21	17	60	4	-	4	52
<b>Розділ 3. Теоретичні засади та практичні аспекти організації функціонування бібліотечної справи</b>										
Основні принципи організації і функціонування бібліотечної справи	15	5	-	5	5	15	1	-	1	13
Закономірності формування бібліотечних систем	15	5	-	5	5	15	1	-	1	13
Система управління бібліотечною справою	14	6	-	6	4	15	1	-	1	13
Міжнародне бібліотечне співробітництво	15	5	-	5	5	15	1	-	1	13
Разом за розділом 3	60	21	-	21	19	60	4	-	4	52
<b>Екзамен</b>										
<b>Усього годин за II сем.</b>	120	42	-	42	36	120	8	-	8	104
<b>Усього годин</b>	240	64	-	66	110	240	14	-	16	210

## 4. Плани семінарських та практичних занять

### Розділ 1. Теоретичні засади бібліотекознавства

#### Тема 1. Бібліотекознавство як наука

1. Понятійний апарат бібліотекознавства.
2. Об'єкт бібліотекознавства.
3. Предмет бібліотекознавства.
4. Наукові та соціальні функції бібліотекознавства.
5. Структура бібліотекознавства.

*Базова література:* 1-4, 7-9

*Додаткова література:* 20, 22, 35, 39, 42, 46, 49, 52, 61, 63, 66, 76-78, 81-83, 90

#### Тема 2. Основні етапи розвитку бібліотекознавства

1. Виникнення і розвиток бібліотекознавчої думки (середина II тис. до н.е. - XVIII ст.).
2. Виникнення і становлення бібліотекознавства як наукової і навчальної дисципліни у XIX ст.
3. Загальна характеристика основних напрямів та проблематики зарубіжних бібліотекознавчих досліджень у XX ст.
4. Розвиток українського бібліотекознавства у XX ст.

*Базова література:* 4-9

*Додаткова література:* 12, 20, 26, 29, 35, 42, 46, 49, 54, 61, 82, 84, 89

#### Тема 3. Організація бібліотекознавчих досліджень в Україні на сучасному етапі

1. Характеристика діяльності провідних бібліотек України як центрів бібліотекознавчих досліджень.
2. Характеристика діяльності вишів України як центрів бібліотекознавчих досліджень.
3. Українські наукові бібліотекознавчі школи.
4. Значення фахової періодики для розвитку бібліотекознавчих досліджень.
5. Відображення основних напрямів бібліотекознавчих досліджень на сучасному етапі у паспортах наукових спеціальностей.

*Базова література:* 1-4, 6

*Додаткова література:* 21, 27, 29, 36, 39, 42, 44, 46, 48, 49, 51-55, 61, 63, 70, 76, 79, 89, 90, 94

### Розділ 2. Бібліотека як соціальний інститут

#### Тема 4. Функції бібліотеки

1. Еволюція поглядів науковців щодо функцій бібліотеки.
2. Зміст поняття «функція бібліотеки»

3. Соціальні функції бібліотеки.
4. Технологічні функції бібліотеки.

*Базова література:* 1, 4, 7-9

*Додаткова література:* 20, 22, 25, 28, 30, 32, 37, 39, 41, 43, 54, 56, 59, 65, 73, 75, 81, 82

### **Тема 5. Бібліотека як система**

1. Еволюція поглядів бібліотекознавців щодо бібліотеки як системи.
2. Сутнісна системна модель бібліотеки.
3. Бібліотечний фонд як підсистема бібліотеки.
4. Користувач як підсистема бібліотеки.
5. Бібліотекар як підсистема бібліотеки.
6. Матеріально-технічна база як підсистема бібліотеки.

*Базова література:* 1, 2, 4, 7-9

*Додаткова література:* 18, 20, 22, 24, 28, 32, 34, 35, 37, 39, 47, 49, 56, 59, 61, 73, 75, 82, 94

### **Тема 6. Класифікація і типологізація бібліотек**

1. Еволюція поглядів науковців щодо класифікації і типологізації бібліотек.
2. Сутність класифікації і типологізації бібліотек.
3. Класифікація бібліотек.
4. Типологізація бібліотек.

*Базова література:* 1, 4, 7-9

*Додаткова література:* 11, 16, 20, 23, 25, 31-33, 37, 40, 75, 82, 87, 93

### **Тема 7. Бібліотечна професіологія**

1. Об'єкт, предмет, мета, завдання бібліотечної професіології.
2. Історія і сучасні напрями досліджень бібліотечної професіології.
3. Бібліотечна професія в контексті вітчизняних і світових тенденцій розвитку бібліотечно-інформаційної діяльності. Професіограма бібліотечного працівника.
4. Бібліотечна етика та етикет як складова бібліотечної професіології.
5. Компетентнісний підхід до сучасної бібліотечної освіти.

*Базова література:* 1, 3, 4, 7-9

*Додаткова література:* 10, 13-15, 17, 34, 38, 45, 50, 58, 64, 68, 69, 71, 74, 77, 80, 84, 86, 90-92, 94, 95



### **Розділ 3. Теоретичні засади та практичні аспекти організації функціонування бібліотечної справи**

#### **Тема 8. Реалізація основних принципів організації і функціонування бібліотечної справи в Україні на сучасному етапі**

1. Загальнодоступність бібліотечної справи.
2. Пріоритет читацьких інтересів.
3. Системність бібліотечної справи.
4. Оптимальне поєднання централізації і децентралізації.
5. Координація і кооперація бібліотечної діяльності.
6. Державно-громадський характер бібліотечної справи.

*Базова література:* 1, 2, 4, 7-9

*Додаткова література:* 19, 20, 22, 25, 28, 34, 37, 65, 73, 82, 88

#### **Тема 9. Бібліотечна система України**

1. Загальна характеристика бібліотечної системи України.
2. Національні бібліотеки України.
3. Державні бібліотеки України.
4. Бібліотечні мережі України.
5. Організація взаємодії бібліотек.
6. Управління бібліотечною справою в Україні.

*Базова література:* 1, 3, 4

*Додаткова література:* 11, 25, 28, 31, 34, 37, 40, 41, 43, 54, 56, 62, 65, 67, 71, 75, 79, 88, 93

#### **Тема 10. IFLA як провідний осередок міжнародного бібліотечного співробітництва**

1. Передумови створення організації, основні етапи її розвитку.
2. Цілі, завдання, функції, структура, склад, головні органи IFLA.
3. Основні програми IFLA.
4. Участь фахівців України у роботі IFLA.

*Базова література:* 1-5, 7-9

*Додаткова література:* 57, 60, 68-70, 72, 80, 82, 85

#### **5. Завдання самостійної роботи**

#### **Орієнтовний перелік тем для самостійної роботи студентів (написання рефератів)**

1. Історичний розвиток терміну «бібліотекознавство».
2. Об'єкт і предмет бібліотекознавства.
3. Сутність концепцій бібліотечної справи як об'єкта бібліотекознавства.

4. Інформація, об'єктивована у вигляді публікації, як елемент об'єкта бібліотекознавства.

5. Читач (споживач інформації, абонент, користувач) як елемент об'єкта бібліотекознавства.

6. Бібліотекар як елемент об'єкта бібліотекознавства.

7. Соціальні і наукові функції бібліотекознавства.

8. Структура бібліотекознавства як науки.

9. Структура бібліотекознавства як навчальної дисципліни.

10. Бібліотекознавство як інформаційна та соціальна наука.

11. Міждисциплінарність бібліотекознавства.

12. Виникнення і становлення бібліотекознавства як наукової і навчальної дисципліни.

13. Нові завдання бібліотекознавства в умовах інформаційного суспільства.

14. Діяльність основних центрів бібліотекознавчих досліджень в Україні.

15. Основні напрями бібліотекознавчих досліджень на сучасному етапі.

16. Соціальні функції бібліотеки.

17. Еволюція функцій бібліотеки у соціумі.

18. Технологічні функції бібліотеки.

19. Групи функцій бібліотеки.

20. Структурна характеристика бібліотеки.

21. Бібліотечний фонд як підсистема бібліотеки.

22. Користувач як підсистема бібліотеки.

23. Бібліотекар як підсистема бібліотеки.

24. Матеріально-технічна база як підсистема бібліотеки.

25. Бібліотечно-інформаційні продукти і послуги як результат діяльності бібліотеки.

26. Класифікація бібліотек за різними критеріями.

27. Публічні бібліотеки.

28. Спеціалізовані бібліотеки.

29. Особисті бібліотеки.

30. Кодекси професійної етики бібліотекаря.

31. Бібліотечна освіта.

32. Підходи до ідентифікації бібліотечних мереж.

33. Бібліотечні мережі і бібліотечні системи.

34. Бібліотечна система України на сучасному етапі.

35. Процес формування бібліотечних систем як специфічна закономірність бібліотечної справи.

36. Взаємодія бібліотек як основа формування і розвитку бібліотечних систем.

37. Характер бібліотечних зв'язків.

38. Централізовані бібліотечні системи.

39. Відомчо-галузева бібліотечна система.

40. Система управління бібліотечною справою в Україні.

41. Бібліотечна політика як основа управління бібліотечною справою.

42. Організаційна структура управління бібліотечною справою.

43. Національні та державні бібліотеки України.

44. Мережа бібліотек Міністерства культури: ознаки, завдання і функції.

45. Мережа бібліотек Національної академії наук України.

46. Суб'єкти і об'єкти управління бібліотечною справою: сутнісні характеристики, типові особливості і специфічні закономірності.

47. Українська бібліотечна асоціація (УБА) і її роль в управлінні бібліотечною справою України.

48. Передумови виникнення, основні етапи розвитку міжнародного бібліотечного співробітництва.

49. Міжнародні бібліотечні організації як провідні центри міжнародного бібліотечного співробітництва.

50. Міжнародна федерація бібліотечних асоціацій і закладів (IFLA): цілі, завдання, функції, структура, склад, головні органи, основні напрями діяльності на сучасному етапі.

51. Основні програми ІФЛА.

52. Форми міжнародного співробітництва бібліотек України.

## 6. Індивідуальні завдання

Індивідуально робота проводиться у вигляді індивідуальних занять (денна форма навчання) і консультацій (заочна форма навчання) та має на меті:

- посилити мотивацію студентів до пізнавальної діяльності;
- підвищити рівень науково-практичних знань та навичок студентів;
- розвивати індивідуально-творчі здібності та нахили студентів;
- впливати на психофізичні особливості індивідуального розвитку та академічну успішність студентів;
- закріпити теоретичні знання та набуті практичні навички щодо бібліотекознавства;
- поліпшити рівень професійної культури майбутніх фахівців.

Формами ІКР виступають: індивідуальна підготовка до публічних виступів; укладання та редагування інформаційних пакетів документів; розкриття змісту основних понять, термінів та явищ діяльності бібліотек; створення індивідуального словника термінологічної лексики; підготовка до презентацій, полілогів, дискусій, ділових ігор; захист індивідуальних завдань, пов'язаною з пошуково-дослідницькою роботою студентів щодо науково-суспільних проблем; підготовка та участь у науково-практичних конференціях; надання консультацій та практичної допомоги у виконанні контрольних робіт для студентів заочної форми навчання; індивідуальна робота з тестовими картками.

## 7. Засоби оцінювання

Реалізація навчально-виховних завдань потребує комплексного використання різноманітних методів навчання, які мають забезпечити взаємопов'язану та цілеспрямовану діяльність педагога й студентів. Методи

навчання реалізуються через систему прийомів та засобів навчальної діяльності. Вони мають забезпечити взаємозв'язок трьох компонентів: мотиваційного, організаційно-ділового і контрольного-оцінного. У першому випадку треба використовувати методи, спрямовані на формування у студентів інтересу до пізнавальної діяльності. У групі організаційно-ділового компоненту виділяють методи організації і забезпечення мисленнєвої діяльності (індуктивний, дедуктивний, репродуктивного та пошукового характеру). Такі методи називають словесними, наочними і практичними. У групі контрольного-оцінного компонента визначають методи пов'язані з контролем за навчальною діяльністю студентів.

До словесних методів навчання належать: розповідь, пояснення, бесіда, лекція. Ці методи використовуються під час лекційних та семінарських занять з дисципліни «Бібліотекознавство».

Розповідь – це метод навчання, який передбачає оповідну, описову форму розкриття навчального матеріалу з метою спонукання студентів до створення в уяві певного образу.

Пояснення – вербальний метод навчання, за допомогою якого педагог розкриває сутність певного явища, закону, процесу. Він ґрунтується не стільки на уяві, скільки на логічному мисленні з використанням попереднього досвіду студентів.

Бесіда передбачає використання попереднього досвіду студентів з певної галузі знань і на основі цього приведення їх за допомогою діалогу до усвідомлення нових явищ, понять або відтворення вже наявних. З цього погляду виділяють два види бесіди: евристичну й репродуктивну. За місцем у навчальному процесі розрізняють вступну, поточну й підсумкову бесіди.

Лекція – це метод, за допомогою якого педагог у словесній формі розкриває сутність наукових понять, явищ, процесів, логічно пов'язаних, об'єднаних загальною темою.

Ефективне навчання неможливе без широкого використання наочних методів. Вони зумовлені діалектичними закономірностями пізнання і психологічними особливостями сприймання. Наочні методи передбачають насамперед використання демонстрації та ілюстрації. При цьому варто зауважити, що ці методи можуть застосовуватись як прийоми реалізації вимог інших методів.

Демонстрація – це метод навчання, який передбачає показ предметів і процесів у натурі, динаміці.

Ілюстрація – метод навчання, за допомогою якого предмети і процеси розкриваються через їх символічне зображення (світлина, малюнки, схеми, графіки та ін.).

Досить суттєвим у використанні наочних методів навчання є володіння технологією і технікою виготовлення й використання засобів демонстрації та ілюстрації. Особливої уваги потребує використання технічних засобів навчання, й зокрема комп'ютерної техніки. Зазначений метод відіграє значну роль у процесі організації самостійної роботи студентів.

Під час виконання самостійної роботи використовуються інтерактивні

методів навчання (робота у малих групах, мозковий штурм, ситуативне моделювання, опрацювання дискусійних питань). Окрім того з метою активізації розумової діяльності студентів застосовуються: проблемний виклад навчального матеріалу, частково-пошуковий метод.

Проблемний виклад передбачає створення викладачем проблемної ситуації, допомогу студентам у виділенні та «прийнятті» проблемного завдання, використанні словесних методів (лекції, пояснення) для активізації мисленнєвої діяльності студентів, спрямованої на задоволення пізнавального інтересу шляхом отримання нової інформації.

Частково-пошуковий метод включає студентів у пошук шляхів, прийомів і засобів розв'язання пізнавального завдання. Для забезпечення дієвості цього методу необхідно створити проблемну ситуацію і спонукати студентів до розуміння і «прийняття» пізнавального завдання; керувати ходом пошукової мисленнєвої діяльності студентів з використанням системи логічно вмотивованих запитань; стимулювати і схвалювати пізнавальну діяльність студентів у процесі розв'язання навчальних завдань; аналізувати успіхи і помилки, труднощі.

Контроль набутих студентами знань відбувається під час традиційного опитування на практичних заняттях. З метою оцінювання знань використовуються також відкриті та закриті тестові запитання. Для зручності блок тестів з однієї теми повинен складати не менше 10 одиниць. Оцінювання відбувається виходячи з відсотку правильних відповідей оцінка ставиться за п'ятибальною шкалою. Нижче наводяться оцінки за виконання творчих завдань, які пропонуються студентам.

*Перелік видів творчих завдань для самостійного виконання студентами та їх оцінка*

№	Вид роботи	Зміст роботи	Оцінка
1	Реферат	Текст реферату обсягом 8-10 стор., опорний конспект, за яким він буде доповідатися на занятті	<b>5-10 балів</b> в залежності від повноти викладення матеріалу.
2	Тести	Загальна кількість 20. Складаються з запитання і чотирьох відповідей, одна з яких правильна	<b>Від 0,5 до 1 балу за одиницю.</b> В залежності від змісту, оригінальності, зрозумілості для студентів
3	Ситуаційне завдання	Кожне завдання складається з чітко сформульованої ситуації, додаткових матеріалів, необхідних для її вирішення та з питань, що поставлені до неї, яких повинно бути не менше чотирьох-п'яти, які потребують чіткої лаконічної відповіді.	<b>5-7 балів, за кожне завдання.</b> В залежності від змісту завдання, його складності, коректності постановки питань, придатності для використання в аудиторії.
4	Кросворд	Загальна кількість слів-визначень не повинна бути меншою 20. Терміни можуть охоплювати такі курси дисциплін: “Мовленеві комунікації”, “Архівознавство”, а також з проблем інформації, інформаційної діяльності, соціальних комунікацій тощо.	<b>10-15 балів за один кросворд,</b> в залежності від оригінальності, правильності, кількості визначень з дисциплін, що рекомендуються для опрацювання,

## 8. Критерії та система оцінювання результатів навчання

### Приклад для заліку

Поточний контроль			Сума
Розділ №1			100
T1	T2	T3	
35	35	30	

### Приклад для екзамену

Поточний контроль								Підсумковий контроль	Сума
Розділ №2				Розділ №3				40	100
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8		
7	8	7	8	7	8	7	8		

### Шкала оцінювання: національна та ECTS

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою	Оцінка ECTS	
		Оцінка	Пояснення
90-100	відмінно	<b>A</b>	відмінне виконання
80-89	добре	<b>B</b>	вище середнього рівня
75-79		<b>C</b>	загалом хороша робота непогано
66-74	задовільно	<b>D</b>	виконання відповідає
60-65		<b>E</b>	мінімальним критеріям
30-59	незадовільно	<b>FX</b>	необхідне перескладання
0-29		<b>F</b>	необхідне повторне вивчення курсу

## 9. Орієнтовний перелік питань для підсумкового контролю

### 9.1. Перелік питань до заліку

1. Історичний розвиток терміну «бібліотекознавство».
2. Об'єкт і предмет бібліотекознавства.
3. Сутність концепцій бібліотечної справи як об'єкта бібліотекознавства.
4. Інформація, об'єктивована у вигляді публікації, як елемент об'єкта бібліотекознавства.
5. Читач (споживач інформації, абонент, користувач) як елемент об'єкта бібліотекознавства.
6. Бібліотекар як елемент об'єкта бібліотекознавства.
7. Соціальні і наукові функції бібліотекознавства.
8. Структура бібліотекознавства як науки.
9. Структура бібліотекознавства як навчальної дисципліни.

10. Бібліотекознавство як інформаційна та соціальна наука.
11. Загальне бібліотекознавство.
12. Спеціальне бібліотекознавство.
13. Міждисциплінарність бібліотекознавства.
14. Передісторія бібліотекознавчої думки.
15. Виникнення і становлення бібліотекознавства як наукової і навчальної дисципліни.
16. Українське бібліотекознавство XIX - початку XX ст.
17. Розвиток бібліотекознавства в СРСР.
18. Розвиток українського бібліотекознавства у XX ст.
19. Внесок окремих вчених у розвиток бібліотекознавства.
20. Нові завдання бібліотекознавства в умовах інформаційного суспільства.
21. Основні етапи розвитку вітчизняного бібліотекознавства.
22. Загальнонаукові методи бібліотекознавчих досліджень.
23. Спеціальні методи бібліотекознавчих досліджень.
24. Кількісні методиками бібліотекознавчих досліджень.
25. Поняття про організацію бібліотекознавчого дослідження.
26. Основні етапи бібліотекознавчого дослідження.
27. Діяльність основних центрів бібліотекознавчих досліджень в Україні.
28. Українські наукові бібліотекознавчі школи.
29. Бібліотекознавча періодика в Україні.
30. Основні напрями бібліотекознавчих досліджень на сучасному етапі.
31. Соціальні функції бібліотеки.
32. Еволюція функцій бібліотеки у соціумі.
33. Нормативний характер соціальних функцій, їх вираження у законодавчій формі.
34. Еволюція поглядів бібліотекознавців на соціальне призначення бібліотеки.
35. Технологічні функції бібліотеки.
36. Групи функцій бібліотеки.
37. Структурна характеристика бібліотеки.
38. Бібліотечний фонд як підсистема бібліотеки.
39. Користувач як підсистема бібліотеки.
40. Бібліотекар як підсистема бібліотеки.
41. Матеріально-технічна база як підсистема бібліотеки.
42. Функціональна характеристика бібліотеки.
43. Диференціація бібліотечної роботи за видами.
44. Основні параметри результатів діяльності бібліотеки, їх кількісні та якісні характеристики.
45. Основні об'єкти зовнішнього середовища бібліотеки.
46. Бібліотечно-інформаційні продукти і послуги як результат діяльності бібліотеки.
47. Організаційна структура бібліотеки.
48. Класифікація бібліотек за різними критеріями.

49. Еволюція поглядів бібліотекознавців на проблеми класифікації і типологізації бібліотек.
50. Сутнісні критерії типологізації бібліотек.
51. Соціальне призначення як основна типоутворююча ознака типологізації бібліотек.
52. Типологічні особливості та функції національних бібліотек.
53. Типологічні ознаки універсальних бібліотек.
54. Типологічні ознаки спеціальних бібліотек.
55. Публічні бібліотеки.
56. Спеціалізовані бібліотеки.
57. Особисті бібліотеки.
58. Бібліотечна професіологія: зміст, завдання, основні напрями досліджень.
59. Кодекси професійної етики бібліотекаря.
60. Бібліотечна освіта.
61. Структура бібліотечної справи.
62. Загальна характеристика бібліотечної справи.
63. Підходи до ідентифікації бібліотечних мереж.
64. Бібліотечні мережі і бібліотечні системи.
65. Бібліотечна система України на сучасному етапі.
66. Забезпеченість населення бібліотечною мережею в Україні на сучасному етапі.
67. Організаційні фактори бібліотечної справи.
68. Розвиток координації і кооперації бібліотек.
69. Реалізація основних принципів організації і функціонування бібліотечної справи в Україні на сучасному етапі.
70. Основні принципи організації і функціонування бібліотечної справи.
71. Структурна організація бібліотечних систем.
72. Процес формування бібліотечних систем як специфічна закономірність бібліотечної справи.
73. Взаємодія бібліотек як основа формування і розвитку бібліотечних систем.
74. Характер бібліотечних зв'язків.
75. Централізовані бібліотечні системи.
76. Відомчо-галузева бібліотечна система.
77. Система управління бібліотечною справою в Україні.
78. Бібліотечна політика як основа управління бібліотечною справою.
79. Організаційна структура управління бібліотечною справою.
80. Національні та державні бібліотеки України.
81. Мережа бібліотек Міністерства культури: ознаки, завдання і функції.
82. Мережа бібліотек Національної академії наук України.
83. Суб'єкти і об'єкти управління бібліотечною справою: сутнісні характеристики, типові особливості і специфічні закономірності.
84. Закон України «Про бібліотеки і бібліотечну справу».
85. Українська бібліотечна асоціація (УБА) і її роль в управлінні бібліотечною справою України.



86. Передумови виникнення, основні етапи розвитку міжнародного бібліотечного співробітництва.
87. Міжнародні бібліотечні організації як провідні центри міжнародного бібліотечного співробітництва.
88. Міжнародна федерація бібліотечних асоціацій і закладів (IFLA): цілі, завдання, функції, структура, склад, головні органи, основні напрями діяльності на сучасному етапі.
89. Основні програми ІФЛА.
90. Форми міжнародного співробітництва бібліотек України.

### 9.3. Перелік питань до іспиту

1. Генезис документної форми фіксації інформації.
2. Початкова диференціація знань про документ.
3. Стандартизація документно-інформаційної сфери в Україні.
4. Розвиток уявлень про структуру документознавства.
5. Види видань, що виділені за знаковою природою інформації.
6. Види видань, що виділені за ознакою матеріальної конструкції.
7. Види видань, що виділені за формальними ознаками.
8. Текстові і нетекстові видання.
9. Книга як єдність соціальної інформації та матеріального носія.
10. Функції і структура сучасної книги.
11. Основні етапи розвитку книги.
12. Еволюція змісту і форми книги.
13. Співвідношення понять документ і книга.
14. Класифікація книг.
15. Внутрішня конструкція книги.
16. Оформлення книги.
17. Реквізити книги.
18. Електронна книга як вид документу.
19. Періодичне видання як вид документу.
20. Основні етапи розвитку періодичних видань.
21. Продовжуване видання як вид документу.
22. Основні види періодичних видань.
23. Основні види видань, що продовжуються.
24. Газета як джерело оперативної інформації.
25. Журнал як вид періодичного видання.
26. Класифікація журналів.
27. Структура і реквізити журналу.
28. Основні види періодичних збірників.
29. Бюлетені і календарі як специфічні види видань.
30. Сері альні видання як вид документу.
31. Структура і реквізити журналів і видань, що продовжуються.
32. Сутність, і зміст поняття "спеціальне видання".
33. Патенти і документи як джерело інформації.

34. Нормативно-технічні документи як джерело інформації.
35. Класифікація спеціальних видань.
36. Нотне видання як вид ідеографічного документу, їх класифікація, структура, реквізити.
37. Картографічне видання як вид ідеографічного документу, їх класифікація, структура, реквізити.
38. Види ізографічних видань, їх структура і реквізити.
39. Звіт про науково-дослідну роботу як вид документу і джерело інформації: його структура і реквізити.
40. Дисертація і автореферат як види документів і джерело інформації, їх структура і реквізити.
41. Депоновані рукописи і переклади, їх структура і реквізити.
42. Препринт як вид документу і джерело інформації.
43. Класифікація ділових документів, їх структура і реквізити.
44. Основні види ділових документів.
45. Основні етапи розвитку документів на непаперових носіях.
46. Класифікація документів на непаперових носіях.
47. Мікроформи як вид машинопрочитуваного документу.
48. Електронний документ, його властивості і ознаки.
49. Електронні видання і публікації.
50. Бази даних як вид електронного документу.
51. Роль Інтернет у забезпеченні доступності електронних видань.
52. Основні види і етапи розвитку аудіовізуальних документів.

## **10. Рекомендована література**

### **Основна**

1. Бібліотекознавство. Теорія, історія, організація діяльності бібліотек : підруч. для вузів / В.О. Ільганаєва, Г.Д. Ковальчук, Т.П. Самійленко та ін. – Харків : Основа, 1993. – 193 с.
2. Ванеев А.Н. Развитие библиотековедческой мысли России (XI - нач. XX вв.) / А.Н. Ванеев. – М., 2003. – 304 с.
3. Ванеев А.Н. Библиотековедение в России конца XX века: Общетеоретические концепции и дискуссии : учеб. пособие / А.Н. Ванеев А.Н. – СПб. : "Профессия", 2007. – 248 с.
4. Карташов Н.С. Общее библиотековедение: учеб. в 2-х ч. / Н.С. Карташов, В.В. Скворцов. – М. : МГУКИ, 1996-1997. – Ч. 1. Скворцов В.В.
5. Теоретические основы библиотековедения / В.В. Скворцов. – 1996. – 88 с. ; Ч. 2. Карташов Н.С. Общая теория библиотечного дела / Н.С. Карташов. – 1997. – 256 с.
6. Мотульський Р.С. Общее библиотековедение: учеб. пособие для вузов / Р.С. Мотульський. – М. : Либерия, 2004. – 224 с.
7. Общее библиотековедение : хрестоматія / [науч. ред. А.Н. Ванеев]. – М. : Либерия-Бибинформ, 2007-2008. – (Библиотекарь и время. XXI век). – (Вып. 57). Ч. 1. Теоретические основы. – 2007. – 532 с. ; (Вып. 84). – Ч. 2.

8. Учение о библиотеке, т. 1. – 2008. – 309 с. ; (Вып. 85). – Ч. 2. Учение о библиотеке : хрестоматия, т. 2. – 2008. – 541 с. ; (Вып. 86). – Ч. 3. Учение о библиотечном деле. – 2008. – 366 с.

### Додаткова

9. Алтухова Г.А. Профессиональная этика библиотекаря : учеб. Пособие для вузов и сред. проф. учеб. заведений культуры и искусства / Г.А. Алтухова; Моск. гос. ун-т культуры и искусств. – 2-е изд., испр. и доп. – М. : Изд-во МГУКИ: Профиздат, 2000. – 112 с.

10. Амлинский Л.З. Научная библиотека: пространство для читателя и библиотекаря / Л.З. Амлинский // Науч. и техн. б-ки. – 2013. – №1. – С. 100-107.

11. Бейлис Л.И. Профессиональная библиотечная периодика современной Украины / Л.И. Бейлис // Вестн. БАЕ. – 2011. – № 1. – С. 68-75.

12. Бейліс Л. До питання креативності бібліотечної роботи і особистісних мотивів її виконання : [бібл. професіологія] / Л. Бейліс // Бібл. планета. – 2011. – № 4. – С. 24-28.

13. Библиотечная этика в странах мира / Рос. библ. ассоц. Секц. по библ. политике и законодательству / сост. : В.Р. Фирсов, И.А. Трушина. – СПб. : изд-во Рос. нац. б-ки, 2002. – 156 с.

14. Библиотекар XXI століття: нові стандарти професії : матеріали Міжнар. наук.-практ. віртуал. конф., лют.-черв. 2008 р. / ХДНБ ім. В.Г. Короленка; [уклад. А.Л. Шалиганова]. – Х., 2009. – 60 с.

15. Библиотеки України загальнодержавного значення: історія і сучасність: зб. ст. / НБУВ та ін.; редкол. : О.С. Онищенко (голова) та ін. – К., 2007. – 253 с.

16. Библиотечна професія: безперервне навчання: [підвищ. Кваліфікації бібл. працівників в Україні і за кордоном] / М-во культури і туризму України, Нац. парлам. б-ка України ; відп. ред. І. Цуріна ; підгот. С. Кравченко. – К., 2007. – 51 с.

17. Бірюкова Т. Структурно-діяльнісна модель бібліотеки як документно-комунікаційного інституту / Т. Бірюкова // Вісн. Книжк. палати. – 2013. – №9. С. 23-26.

18. Булахова Г. Входження бібліотечних установ у сучасний ринок інформації : [адаптація наук. б-к до ринк. умов] / Г. Булахова // Наук. пр. НБУВ. – К., 2009. – Вип. 23. – С. 97-106.

19. Ванеев А.Н. Библиотечное дело. Теория. Методика. Практика / А.Н. Ванеев; СПбГУКИ. – СПб. : Профессия, 2004. – 368 с.

20. Василенко О. Статистичні дослідження в бібліотеках / О. Василенко // Наук. пр. НБУВ.– К., 2007. – Вип. 19. – С. 679-688.

21. Васильченко М. Библиотечна справа: методологічні основи / М. Васильченко // Бібл. форум України. – 2011. – № 1. – С. 2–8.

22. Виноградова Е.Б. Типология и классификация библиотек: Термины, признаки, методы / Е.Б. Виноградова // Библиотековедение. – 2007. – №6. – С.41-44.

23. Войцехівська Г. До питання спорудження будівель бібліотек / Г. Войцехівська // Наук. пр. НБУВ. – К., 2010. – Вип. 28. – С. 118–124.

24. Воскобойникова-Гузева Е.В. Модернизационные модели развития библиотек / Е.В. Воскобойникова-Гузева // Библиотеки национальных академий наук: проблемы функционирования, тенденции развития. – К., 2012. – №10. – С. 103-115.

25. Воскобойникова-Гузева О.В. Бібліотекознавча думка в контексті європейського історико-культурного розвитку XVIII – початку XX ст. / О.В. Воскобойникова-Гузева // Рукопис. та книжк. спадщина України. – 2007. – Вип. 12. – С. 135–141.

26. Воскобойникова-Гузева О.В. Бібліотекознавчі дослідження в Національній бібліотеці України ім. В.І. Вернадського / О.В. Воскобойникова-Гузева // Українське бібліотекознавство в історичному вимірі : до 140-річчя від дня народж. Л.Б. Хавкіної : за матеріалами Міжнар. наук. читань з нагоди 105 річниці від. бібліотекознавства / М-во культури України, ДЗ «ХДНБ ім. В. Г. Короленка» ; [уклад. О.П. Куніч ; відп. за вип. В.Д. Ракитянська]. – Х. : «Фоліо», 2012. – С. 30–35.

27. Воскобойникова-Гузева О.В. Визначальні світові стратегії розвитку інформаційно-бібліотечного комплексу (кінець XX – початок XXI ст.) : [на прикл. нац. б-к світу] / О.В. Воскобойникова-Гузева // Вісн. Книжк. палати. – 2012. – № 9. – С. 17–22.

28. Воскобойникова-Гузева О.В. Дискусійні питання розвитку теорії і методології бібліотекознавства / О.В. Воскобойникова-Гузева // Бібл. вісн. – 2007. – № 2. – С. 3–9.

29. Вохрышева М.Г. Методология определения функций областных библиотек / М.Г. Вохрышева, И.Н. Ключашкина // Библиотековедение. – 2013. – № 3. – С. 31-36.

30. Глухов А. Личные библиотеки / А. Глухов // Шк. б-ка. – 2010. – №6. – С. 20–25.

31. Гранчак Т. Сучасні підходи до вивчення бібліотеки як соціального інституту / Т. Гранчак // Бібл. вісн. – 2012. – №5. – С. 20–26.

32. Гусева Е.Н. Типология библиотек / Е.Н. Гусева. – М., 2007. – 151 с.

33. Давидова І. Стратегії розвитку бібліотек України за умов інформаційного суспільства / І. Давидова // Вісн. Книжк. палати. – 2008. – №8. – С. 24–27.

34. Давидова І.О. Когнітивно-комунікаційна парадигма в бібліотекознавстві / І.О. Давидова // Вісн. ХДАК. – 2013. – Вип. 40. – С. 60-70.

35. Дворкина М.Я. Библиотека как научное учреждение / М.Я. Дворкина // Библиотеки национальных академий наук: проблемы функционирования, тенденции развития : науч.-практ. и теорет. сб. / НАН Украины, НБУВ, Междунар. асоц. акад. наук и др. – К., 2012. – Вып. 10. – С. 9–16.

36. Дригайло В.Г. Основы организации работы библиотеки вуза : науч.-практ. пособие / В.Г. Дригайло. – М. : Либерей-Бибинформ, 2007. – 624 с.

37. Дударева Е.Б. Переподготовка библиотечных кадров : организационно-функциональная структура / Е.Б. Дударева // Науч. и техн. б-ки. – 2008. – №9. – С. 76-83.
38. Жукова В.П. Библиотечный социальный институт у контексті бібліотекознавчих досліджень / В.П. Жукова // Вісн. ХДАК. – 2013. – Вип. 41. – С. 205-212.
39. Зайцев В.Н. Национальная библиотека в мировом информационном пространстве / В.Н. Зайцев // Вестн. Библ. ассамблеи Евразии. – 2007. – № 1. – С. 45–49.
40. Захарова Н. Культурно-просвітницька діяльність Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського: основні етапи розвитку / Н. Захарова // Наук. пр. НБУВ. – К., 2009. – Вип. 25. – С. 101–107.
41. Ільганаєва В.О. Методологічні завдання сучасного бібліотекознавства / В.О. Ільганаєва // Короленківські читання 2010 : матеріали XIII наук.-практ. конф., [Харків], 7–8 жовт. 2010 р. / М-во культури України, ДЗ «ХДНБ ім. В. Г. Короленка» ; [уклад. Н.І. Капустіна]. – Х., 2011. – С. 82–89.
42. Ківшар Т.І. Рекреаційна функція бібліотеки XXI століття / Т.І. Ківшар // Вісн. КНУКіМ (Педагог. науки). – 2005. – №2. – С. 158-160.
43. Кобелев О.М. Інформаційна аналітика в бібліотекознавстві : [використ. в бібліотекозн. дослідж.] / О.М. Кобелев // Вісн. ХДАК. – Х., 2009. – Вип. 31. – С. 163–171.
44. Корниенко В.А. Система підвищення кваліфікації в помощь самообразованию персонала / В.А. Корниенко // Науч. и техн. б-ки. – 2008. – №7. – С. 72-80.
45. Крейденко В.С. Библиотечные исследования: учеб.-метод. пособие / В.С. Крейденко. – М., 2007. – 352 с.
46. Кулаковська Т.Л. Бібліотечно-інформаційна система як об'єкт комплексного бібліотекознавчого дослідження / Т.Л. Кулаковська // Наук.-техн. інформ. – 2007. – № 1. – С. 11–15.
47. Кунанець Н.Е. Методологічні засади використання методів інформатики при дослідженні бібліотек / Н.Е. Кунанець // Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія. – 2013. – №2. – С. 44-50.
48. Кунанець Н.Е. Соціокомунікаційний підхід у бібліотекознавстві: інновація чи відновлення традицій / Н.Е. Кунанець // Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія. – 2014. – №3. – С. 11-18.
49. Кушнарєнко Н.М. Вища бібліотечна освіта України в контексті гендерного підходу / Н.М. Кушнарєнко // Вісн. ХДАК. – 2014. – Вип. 43. – С. 69-80.
50. Кушнарєнко Н.М. Концептуальні засади підготовки наукових кадрів у галузі книгознавства, бібліотекознавства та бібліографознавства в Україні / Н.М. Кушнарєнко // Вісн. ХДАК. – Х., 2002. – Вип. 9. – С. 85-90.
51. Кушнарєнко Н.М. Методичні засади книгознавчих, бібліотекознавчих і бібліографічних досліджень / Н.М. Кушнарєнко // Вісн. ХДАК. – Х., 2004. – Вип. 15. – С. 84-95.

52. Кушнарєнко Н.Н. Научные школы книговедческого и библиотечно-информационного профиля: признаки идентификации / Н.Н. Кушнарєнко, А.А. Соляник // Науч. и техн. б-ки. – 2011. – № 12. – С. 45–54.
53. Любарєнко Л. Науково-дослідна робота Національної парламентської бібліотеки України (1969–2009): стан і тенденції / Л. Любарєнко // Бібл. планета. – 2010. – № 1. – С. 9–13.
54. Маслакова Н. Історико-бібліотекознавчі дослідження на новому етапі розвитку України (1991–2006) // Наук. пр. НБУВ. – К., 2006. – Вип. 16. – С. 404–414.
55. Матвійчук О.Є. Закономірності розвитку бібліотек як соціокультурних центрів в Україні / О.Є. Матвійчук // Культура і сучасність. – К., 2009. – № 2. – С. 82–87.
56. Материалы о международных организациях на страницах „Новостей Российского комитета ИФЛА” // Новости Рос. ком. ИФЛА. – 2002. – №38.– С. 11-14.
57. Матурицкий А.М. Автопортрет современного высшего библиотечно-информационного образования / А.М. Матурицкий, Г.А. Кузичкина, О.А. Калегина // Науч. и техн. б-ки. – 2013. – № 10. – С. 5-14.
58. Мотульський Р.С. Библиотека как социальный институт / Р.С. Мотульський. – Минск, 2002. – 374 с.
59. Нагаєва Л.Н. ИФЛА: приглашение к сотрудничеству / Л.Н. Нагаєва // Библиография. – 2002. – № 1. – С. 144-150.
60. Новальська Т. Український читач у бібліотекознавчих дослідженнях (кінець ХІХ – початок ХХІ ст.): монографія / Т. Новальська, КНУКіМ. – К., 2005. – 250 с.
61. Онищенко О. Українські бібліотеки у 90-х роках ХХ ст.: основні тенденції розвитку та напрями діяльності / О. Онищенко // Бібл. вісн. – 2009. – № 3. – С. 12–23.
62. Осипова И.П. Некоторые современные проблемы организации и методики научных исследований по библиотечному делу / И.П. Осипова // Библиотеки национальных академий наук: проблемы функционирования, тенденции развития : науч.-практ. и теорет. сб. – К., 2012. – Вып. 10. – С. 17–24.
63. Пашкова В. Міжнародний кодекс етики : [про Всесвіт. конгр. бібліотекарів та інформ. працівників, Ген. конф. і засід. асамблеї ІФЛА, м. Гельсінкі (Фінляндія), 11–16 серп. 2012 р.; «Кодекс етики ІФЛА для бібліотекарів та інших інформаційних працівників»] / В. Пашкова ; пер. з англ. авт. // Бібл. планета. – 2012. – № 3. – С. 8-9.
64. Печена А.В. Місце бібліотеки в системі масової комунікації / А.В. Печена // Вісн. ХДАК. – 2014. – Вип. 42. – С. 196-205.
65. Полтавская Е.И. Объект и предмет библиотековедения: анализ проблемы в начале ХХІ века / Е.И. Полтавская // Науч. и техн. б-ки. – 2007. – №1. – С. 75-91.
66. Провідні бібліотеки України: довідник / уклад. : В.Г. Дригаєло, Є.М. Шмельов. – К. : Шмельов В. Є., 2007. – 152 с.

67. Прокопенко Л.С. На шляху до рівноцінності, прозорості і визнання дипломів: ІФЛА і бібліотечно-інформаційна освіта [Електронний ресурс] / Л.С. Прокопенко // V Львівський бібліотечний форум «Бібліотек@ – відкритий світ» : зб. матеріалів / Укр. бібл. асоц. ; редкол. : В.С. Пашкова, В.В. Загуменна, І.О. Шевченко, Я.Є. Сошинська, О.В. Васильєв. – Електрон. вид. – К. : УБА, 2014. – С. 55-57.

68. Прокопенко Л.С. Основні напрями діяльності відділу ІФЛА «Освіта та наукові дослідження» : [бібл. освіта, пробл. бібліотекознавства та прогр. підвищ. кваліфікації] / Л.С. Прокопенко // Соціальні комунікації в стратегіях формування суспільства знань : матеріали міжнар. наук. конф., 26–27 лют. 2009 р. : у 2 ч. / М-во культури і туризму України, ХДАК, Акад. мистец. України, Ін-т культурології ; [редкол. : В. М. Шейко та ін.]. – Х., 2009. – Ч. 2. – С. 144–146.

69. Прокопенко Л.С. Основні напрями діяльності Секції бібліотечних журналів ІФЛА (1978–2005 рр.) / Л.С. Прокопенко // Документознавство. Бібліотекознавство. Інформаційна діяльність : проблеми науки, освіти, практики : матеріали VI Міжнар. наук.-практ. конф., 19–21 трав. 2009 р., м. Київ / М-во культури і туризму України, ДАКККіМ, Ін-т держ. упр. та інформ. діяльн. – К., 2009. – С. 73–75.

70. Розбудова потужних бібліотечних асоціацій : навч. матеріали для підвищ. кваліфікації бібліотекарів / УБА, НАКККіМ, Центр. безперерв. інформ.-бібл. освіти ; [уклад.: В.С. Пашкова, Я.Є. Сошинська]. – К. : Самміт-Книга, 2012. – 183 с.

71. Свергунова Н.М. Социальная миссия библиотек: аналитический обзор мнений / Н.М. Свергунова // Науч. и техн. б-ки. – 2014. – № 7. – С. 14-18.

72. Скарнє В.К. Библиотечно-информационное образование Украины в процессе инновационного развития / В.К. Скарнє // Науч. и техн. б-ки. – 2008. – № 2. – С. 44–47.

73. Слободяник М.С. Наукова бібліотека: еволюція структури і функцій : монографія / М.С. Слободяник ; відп. ред. О.С. Онищенко. – К., 1995. – 268 с.

74. Слободяник М.С. Українське бібліотекознавство на зламі століть / М.С. Слободяник // Українське бібліотекознавство (1991 – 2008) : наук.-допом. бібліогр. покажч. / М-во культури і туризму України, ДЗ "Нац. парламент. б-ка України"; [уклад. : М.С. Слободяник, О.А. Політова; наук. ред. та авт. вступ. ст. М.С. Слободяник]. – К. : НПУ, 2010. – С. 5-20.

75. Соколов А.В. Библиотечная профессиология в системе библиотековедческих наук / А.В. Соколов // Библиотековедение. – 2003. – №4. – С. 29–33.

76. Соколов А.В. Объект и предмет библиотековедения / А.В. Соколов // Библиотековедение. – 2007. – №2. – С.19-33.

77. Солоіденко Г. Науково-дослідницька робота бібліотек: напрями, пріоритети, ефективність / Г. Солоіденко // Вісн. Книжк. палати. – 2011. – № 11. – С. 12–17.

78. Солоіденко Г. Роль професійних асоціацій в інноваційному розвитку бібліотечної справи / Г. Солоіденко // Бібл. вісн. – 2004. – №3. – С. 15-19.

79. Солоїденко Г. Термінологічна діяльність у контексті бібліотекознавчих досліджень другої половини ХХ століття / Г. Солоїденко // Наук. пр. НБУВ. – К., 2007. – Вип. 19. – С. 669-679.

80. Справочник бібліотекаря / науч. ред А.Н. Ванеев, В.А. Минкина. – СПб. : Профессия, 2001. – 448 с.

81. Столяров Ю.Н. Место библиотековедения в системе наук / Ю.Н. Столяров // Науч. и техн. б-ки. – 2003. – №3. – С. 37-40.

82. Столяров Ю.Н. Столетие библиотечного образования в СНГ и республиках ближнего зарубежья / Ю.Н. Столяров // Науч. и техн. б-ки. – 2013. – № 12. – С. 7-30.

83. Сухоруков К. ИФЛА: Нововведения в новом тысячелетии / К. Сухоруков // Библиотековедение. – 2002. – №3. – С. 37-45.

84. Трушина И.А. Этика библиотекаря: моральный закон внутри нас : опыт разных стран / И.А. Трушина. – М. : Гранд-ФАИР, 2008. – 272 с.

85. Тюлина Н.И. Национальная библиотека: Опыт типологического анализа / Н.И. Тюлина. – М. : Книж. палата, 1988. – 184 с.

86. Удовик В. Президентська політика сприяння розвитку бібліотечної справи в країнах світу / В. Удовик // Наук. пр. НБУВ. – К., 2009. – Вип. 25. – С. 94-100.

87. Українське бібліотекознавство в історичному вимірі : до 140-річчя від дня народж. Л.Б. Хавкіної : за матеріалами Міжнар. наук. читань з нагоди 105 річниці від. бібліотекознавства / М-во культури України, Держ. закл. "Харк. держ. наук. б-ка ім. В.Г. Короленка" ; [уклад. О.П. Куніч ; відп. за вип. В.Д. Ракитянська]. – Х. : «Фоліо», 2012. – 155 с.

88. Чачко А.С. Библиотековедение в человеческом измерении / А.С. Чачко; Междунар. акад. информатизации при ООН. Отд-ние «Библиотековедение». – К. ; М., 2000. – 167 с.

89. Чачко А.С. Библиотечная профессия: проблемы и их отражение в исследованиях / А.С. Чачко // Российское библиотековедение: ХХ век: направления развития, проблемы и итоги. – М. , 2003. – С. 224-247.

90. Шавыркина Н.А. Личная библиотека. Культурно-исторический анализ / Н.А. Шавыркина. – М., 2000. – 200 с.

91. Юрик И.В. Роль персонала как ключевой показатель эффективности деятельности библиотеки / И.В. Юрик, М.П. Лазерко // Библиотеки национальных академий наук: проблемы функционирования, тенденции развития. – К., 2013. – №11. – С. 211-224.

92. Яцевич Н.А. Библиотечное образование: пути трансформации / Н.А. Яцевич // Науч. и техн. б-ки. – 2014. – № 1. – С. 42-45.

## 11. Інформаційні ресурси

1. Українська бібліотечна асоціація - (УБА)<http://www.ula.org.ua>
2. Творчість та інновації в українських бібліотеках: інформаційно-просвітницький блог для бібліотекарів - <http://libinnovate.wordpress.com/>
3. Бібліотечний інформаційно-освітній портал - <http://www.libportal.org.ua/>



4. Міжнародна федерація бібліотечних асоціацій та закладів - <http://www.ifla.org>
5. «Бібліотекар України» - <http://profy.nplu.org/>
6. Міністерство культури України – <http://mincult.kmu.gov.ua/mincult/uk/inde>
7. Державна служба статистики України - <http://www.ukrstat.gov.ua/>
8. Журнал «Библиотекосведение» - <http://www.rsl.ru/ru/s3/s17/s33/d93/>